

Қишлоқ ДАЖИКАТИ

1990 йил 5 сентябрь

ЧОРШАНБА

№ 202 (4.995)

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига

Аграр сектор: ИҚТИСОДИЁТ ЭКОЛОГИЯГА МУВОФИҚ БЎЛСИН

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг деҳқончилик—саноат комплекс масалалари комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. «Ўзбекўрмон» хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси тақдим этган «Ўзбекистон ўрмони» комплекс жумҳурият дастури кўриб чиқилди.

Бу дастур ўрмонларнинг иқтисодий, экология ва ижтимоий аҳамиятидан келиб чиқади. Ҳозирги вақтда жумҳуриятнинг ўрмонлари унинг ҳудуди 13 фоизини ташкил этади. Ҳар бир киши ҳисобига айти 0,1 гектар дарахтор тўғри келади. Бу умумийтўғри кўрсаткичдан анча кам.

Ҳисоботларга қараганда, сўнгги йилларда кўп дарахт кўчатлари ўқазилди, бу ишга анча-мунча маблағ сарфланган бўлса ҳам ўрмон фондининг аҳоли... ёмонлашди. Ахборотлардаги катта рақамлар орасида ўсимликлар ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш чораларининг бутунлай йўқлиги, ўсимликлар қийратиби юборилганлиги, тупроқ шурланаётганлиги ва бошқа салбий жараёнлар яширинган эди.

Бу жараёнлар шунинг учун ҳам юз бердики, ўрмон хўжалигида раҳбарликнинг буйруқбозлик-маъмуриятчилик услуби ҳамон тугатилмаган. Мутахассисларнинг фақат учдан бир қисмигина олий маълумотлидир. Хўжалик раҳбарларининг айти 39 фоизи ўрмон-шуонослардир, асосий ўрмон мутахассислари орасида эса бундан ҳам камроқ. Қўйи бўғиндаги ходимлар билан боғлиқ вазият ҳам яхши эмас.

Буларнинг ҳаммаси шунга олиб келиди, зарарку-нандаларга қарши курашнинг биологик усули билан боғлиқ ишлар яхши ташкил қилинмаган. Ўрмонларни ёнғиндан, ўзбошимчилик билан кесилдан, молларнинг пайхон қилишидан сақлаш ёмон аҳволда, табиий дарахторлар, ўқазилган кўчатлар но-буд бўлишига йўл қўйилмоқда. Бунинг устига тармоқнинг ижтимоий ривожланиши бошқа тармоқларга нисбатан жуда паст даражада.

«Ўзбекистон ўрмони» дастури ана шу муаммоларни ҳал этишнинг 2006 йилгача мўлжалланган йўлларини белгилайди. Унинг бўлими-ларида белгиланган барча тадбирлар ўрмон ресурсларидан авайлаб ва тежаб фойдаланишни, экология вазиятини яхшилашни, тармоқ дарамадларини оширишни, ўрмон хўжалиги ходимлари турмуш даражасини яхшилашни кўзда тутади.

Ун учинчи беш йилликнинг ўзигагина 210 минг гектар ерда ўрмонларни тиклаш кўзда тутилмоқда. Қишлоқ хўжалик экваторларидаги иккита дарахторларнинг ҳамма турлари 67 минг гектарни ташкил этади. Ана шу ва бошқа эҳтиёжлар учун сармоа ҳамини икки баравар кўпайтириш талаб қилинади. Келгуси йилдан бошлаб ўрмон ходимлари сони ҳам икки баравар ортади.

Дастурда тармоқ самарадорлигини муттасил кўпайтириш борич кўзда тутилган. Беш йилликнинг охирига бо-риб товар маҳсулот етиштириш бир ярим баравар, мева етиштириш — 1,3 баравар, ёнғоқ етиштириш — бир ярим баравар, асал етиштириш икки баравар кўпайтирилади. Бу эса ўрмондан хўжалик мақсадларида фойдаланишдан олинмайдиган даромаднинг икки баравар кўпайтиришга имкон беради.

Орол денгизининг қуриб қолган қисми ва оролбуийни, сахаролари ва тоғ ёнба-гирларини мелiorациялашга катта эътибор берилган. Ана шу ва бошқа масалаларни ҳал этишга Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги илмий тадқиқот институтининг олим-лари жалб этилади. Келгусида эса чет мамлакатлар билан ҳамкорлик қилиш кўзда тутилган.

қалпоғистон АССР, Сирдарё, Қашқадарё, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларида ўғитларни сақлашнинг аҳоли бундан яхши эмас.

Омборларнинг йўқлиги фақат экология вазиятига эмас, кимёвий воситаларни қўлла-нишнинг иқтисодий самарадорлигига ҳам салбий таъсир қилмоқда. Шунга айтиш қиёқани, гўзага солинган ўғитнинг деярли 40 фоизи ҳосилга таъсир қилмайди, ҳолбуки улар ҳаражат каторига киради.

Тупроқни текшириш натижалари жумҳуриятнинг кўп районларида унмдорлик камайиб бораётган шарт-шароитни кўрсатади. Сўнгги йилгача йил ичида тупроқда дегумус (чиринди) миқ-дори 1,1 фоизга тушиб қолди. Бу бутун мамлакатимизда энг паст кўрсаткичдир. Ҳозирги вақтда пестицидлар-ни сақлаш ва улардан фой-даланиш энг ўткир масала бўлиб турибди. Пестицидлар-ни, шу жумладан гербицид-ларни, дефолиантларни ва олтингугуртли дориларни сарфлаш сурғорилдиган ҳар гектар ер ҳисобига 11,6 ки-лограммга етди. Шу билан бир вақтда ўсимликларни ҳи-моа қилиш биологик усули-нинг имкониятларидан етар-ли фойдаланилмапти.

Ниҳоят, комиссияда учин-чи масала сифатида яқин-қилларгача овоз чиқариб айтилмайдиган масала му-хофиза қилинди. Бу жум-ҳуриятда виночиликнинг ҳо-зирги аҳоли ва уни ривож-лантириш истиқболлари тў-ғрисидаги масалалар.

Сўнгги беш йил ичида ич-киликбозликка қарши тад-бирларни амалга оширишда-ги ортинчиликда натижа-сида жумҳуриятда узумчилик ва виночиликка катта зарар ет-ганини таъкидлади. Янги тоқорлар барпо этиш ва э-ски тоқорларни янгилашга ма-блағ сарфлаш тўхтаиб қўйилди, узумнинг ноёб на-влари йўқолиб кетди, ҳосил-дорлик кескин камайди.

Натижада ўтган йили 1984 йилга нисбатан маҳсулот иш-лаб чиқариш деярли 1 миллиард сўмлик қисқарди, бюджетга ажратмалар эса 4,4 миллиард сўм камайди. «Мадера», «Херес», «Але-атико» ва бошқа винолар тай-ёрлаш тўхтаиб қўйилди. Ви-но тайёрланадиган маҳсу-лотларнинг учдан икки қис-ми ярим тайёр маҳсулот сифатида жумҳуриятдан таш-қарига олиб чиқиб кетил-моқда.

Ҳозир «Ўзбекистон» жум-ҳурият бирлашмаси виночи-лик саноатини тиклаш ва унинг ишини тубдан яхши-лаш учун ташкилий ва тех-никавий тадбирларни ишла-б чиқди. Бу тадбирларда узум-нинг қимматбаҳо винобоп на-влари майдонларини кў-пайтириш, узумни қайта иш-лаш ва сақлаш ишлаб чи-қариш қувватларини ошириш ва бошқа кўпгина жиҳатлар кўзда тутилган.

Виночилик саноатини қай-та тиклаш ва унинг ишини тубдан яхшилаш дастури умуман жумҳурият учун ҳам, деҳқончилик—саноат комплекси учун ҳам катта иқтисодий ва ижтимоий аҳ-амиятга эга.

Пахта йилги-теримида 52 та зангори кема қатнашди. Ўтган йили ҳар машинанинг ўртача иш унуми 100 тонна-ни ташкил этган эди. Бу йил кўрсаткичи 120 тоннага ет-казилди. Шу мақсадда агре-гатларни соғалаш ишлари бар-вақт туталанди. Қўлдан чи-қарилган машиналарни эса комиссия қабул қилиб олди. Бундан ташқари, 24 та кў-сак терич ва чўшиш меха-низмлари, 8 та юкюлган, 100 та тележка ҳам шайлаб қўйилган. Теримчилар учун 1500 та этак тайёрланди.

Мамлакатда иқтисодий ва сиёсий барқарорликка эри-шиш барча давлат ва жамоат тузилмаларининг, оммавий ахборот воситаларининг ҳам-корлиги, ишончи ва масъ-улиятини ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ талаб қилаётган-лиги таъкидлаб ўтилади.

Механизаторлар ташаббуси

Ульянов районидagi «Москва» давлат хўжалигининг пахта майдонлари асосан Маймаоқ тоғи этагида жойлашган. Тупроғи қум ва шағалдан иборат. Бундай ерларда оқ олтиндан мўл ҳосил олиш учун деҳқон кўп меҳнат қилиши керак.

Агроном Мамашо Очиллов ҳамроҳида пайналларни айланб, гўзаларни кўздан кечирди. Ҳар тупида 12—15 тағача бўлиқ қўсақ бор. Унинг 5—6 таси очилган.

— Эрта баҳорда 1081 гектар ерга 108-Ф, 537 гектарга «Термиз-16», 247 гектарга 9871-И, 147 гектарга «Юлдуз» навлари уруғи экилганди, — деди агроном.

— Об-ҳаво деҳқончилик учун ноқулай келган пайтларда ҳам гўза парварши юксак агротехника талаби даражасида ўтказилди. Қатор ороларни қоматиш жараёнида ниҳоллар минерал ва маҳаллий ўғитлар билан озиклангилди. Мохир сувчиларимиз эса уни оби ҳаётга маромида қондирдилар.

Шу боғе ҳосил бултургига қараганда эрта етиляпти.

Буларнинг ҳаммаси деҳқон танлаган йўл — пудрат ва ижара шароити. Эркин Уринов, Юнус Тоғаев, Тўхта Тилобов, Обрўй Ҳаққулов, Сайфулла Эргашев, Абдуқоҳир Абдуллаев, Шоймурод Қувватов бошлиқ бригадаларга 853 гектар майдон берилган. Ижарачилар ҳар гектар ердан 29 центнер-дан хирмон кўтариш, қабул пунктларига 2500 «она» аёло нав ҳам ашё етказиб беришни кўлашапти.

Айни кунларда йилги-те-римида пухта ҳозирлик қў-рилмоқда. Хирмонқойлар су-воқдан чиқарилапти. Пахта ортинган телекчалар қатнай-диган йўл ва кўприклар тар-тибга келтириляпти. Бего-на ўтлардан ҳалос этилган гўза майдонларини дефолиа-ция қилишга киришилди. Бу тадбирни ўтказишда бултур навлари 10 та «ОБХ-28» трактори ишлаган бўлса, жорий йилда уларнинг сони 13—15 та-га етди. Қулик норма — 25—30 гектар. Шунга муво-фиқ бу муҳим юмуш 8—10 иш кунинда тугалланди. Ол-тинбўй Шониезов, Нурулла Қўшназаров, Евқоҳди Қари-мов сингари механизатор-ларнинг ҳар бири мавсумда 450—500 гектар майдонга ишлов беришга аҳд этган.

Пахта йилги-теримида 52 та зангори кема қатнашди. Ўтган йили ҳар машинанинг ўртача иш унуми 100 тонна-ни ташкил этган эди. Бу йил кўрсаткичи 120 тоннага ет-казилди. Шу мақсадда агре-гатларни соғалаш ишлари бар-вақт туталанди. Қўлдан чи-қарилган машиналарни эса комиссия қабул қилиб олди. Бундан ташқари, 24 та кў-сак терич ва чўшиш меха-низмлари, 8 та юкюлган, 100 та тележка ҳам шайлаб қўйилган. Теримчилар учун 1500 та этак тайёрланди.

Мамлакатда иқтисодий ва сиёсий барқарорликка эри-шиш барча давлат ва жамоат тузилмаларининг, оммавий ахборот воситаларининг ҳам-корлиги, ишончи ва масъ-улиятини ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ талаб қилаётган-лиги таъкидлаб ўтилади.

Термиз районидagi «Гулбахор» давлат хўжалиги ме-ханизаторлари гўзани барг-силантиришга Сурхондарё вилоятида биринчи қато-рида киришдилар. Жами майдоннинг 70 фоизи ерусти аппаратлари ёрдамида дори-ланади.

СУРАТЛАРДА: 1. Хў-рида киришдилар. Жами майдоннинг 70 фоизи ерусти аппаратлари ёрдамида дори-ланади.

Ўзбекистон қоракўли шухратини оширайлик

ЖУМҲУРИЯТ ҚОРАКЎЛЧИЛАРИ БИРИНЧИ СЪЕЗДИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ БАРЧА ЧЎПОНЛАРГА, ЗООВЕТЕРИНАРИЯ МУТАХАССИСЛАРИГА, ОЛИМЛАРИГА, ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ ЖАБҲАСИ ХОДИМЛАРИГА МУРОЖААТИ

Кейинги йилларда қўйчилик, хусусан қоракўлчиликда кўтлуг ўзгаришлар юз берди. Хўжаликларни иқтисодлаштириш, СЖК препаратидан фойдаланишни қатъий таъқиқлаб, наслчилик ишини яхшилаш, бурдоқчиликни ташкил этиш, етарли озуқа жамғариш, фан ютуқларини жорий этишни кенгайтириш, чўпонларнинг маданий-маиший шароитини ўнглаш борасида кўп иш қилинди. Ҳозир яёловларимизда 6,4 миллион бош қўй-қўзи боқилмоқда. Қоракўлчиликка иқтисодлашган 88 хўжаликда маҳсулот олинши кўпайтириш, сифатини яхшилаш учун қизгин кураш олиб борилмоқда.

Фан-техника ютуқлари, илгорлар тажрибаси қоракўл тери сифатини яхшилашга хизмат қилаётди. Гўштар топшириётган қўйларнинг ўртача вази ошди. Буларнинг ҳаммаси хўжаликларнинг иқтисодий мустақамлалишига ёрдам бermoқда.

Ўзбекистон қоракўли ўзининг тузилиши, майнлиги, рангдорлиги, гули билан жаҳонга машҳур. Қизилқум яёловларида юзлаб, минглаб қоракўлчилик ўз касбларини ардоқлаб, қоракўл донини янада юқори кўтариш учун тиним билмай меҳнат қилмоқдалар. Қоракўлчиликка иқтисодлаштирилган «Шофирқон», «Томди», «Муборак», «Нурота» ва «Қизилча» сингари давлат хўжаликларидан биринчи нав қоракўл тери салмоғи ортиб, ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги муттасил кўтарилмоқда. Биз бугун Бухородан Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари — «Томди» давлат наслчилик заводининг бош чўпони Абди Абдирахмонов, «Маданият» совхозининг бош чўпони Туран Қистовбеков, СССР Давлат муқофотининг лауреатлари — Ленин номи совхоз бош чўпони Тўпа Қорабеков, «Мингбулоқ» совхозининг бош чўпони Айтойб Турдимуротов, Қорақалпоғистондан Дмитров номи совхоз бош чўпони Қаршига Қенжабеков, Жиззахдан К. Маркс номи совхоз бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Қо-бил Алқоров, Қашқадарёдан «СССР 50 йилгига» совхозининг бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Амрал Билалов оламиз. Ўз касбининг бу соҳиблари меҳнатга инсоний муносибанинг, қийинчиликлари бартараф этиб, ҳаммаси мақсад сари боришда қатъийлик намуна-сини кўрсатмоқдалар.

Ленин тармоқни юксалтириш борасидаги ишлар ҳозирги куннинг талабига тўла жаов бermoйди. Қоракўлчилик, қўйчиликни ривожлантиришда долзарб, лекин йиллар оша ҳал этилмайдиган қолётган муаммолар оза эмас. Биз ҳар бир хўжаликнинг ички имкониятидан тўлиқ фойдаланишни ҳали ҳам ўрганиб олганимиз йўқ. Қоракўлчилик хўжалик-ларидаги социал-маданий ва маиший соҳаларни ривож-лантириш вазифаларини ҳал этишда ишчанлик етишмапти. Биз бу денсинининг асосий сабаби тармоқда иқтисодий ислоҳот суст амалга ошириляганлиги, нарх белги-лаш давр талабидан орқада қолётганлигида деб ҳисоб-лаймиз.

Шунинг оқибатида тармоқдаги ўн иш суръатлари мутла-қо қаноатланирли эмас. Жун олиш режаси муттасил ба-жарилмапти. Паст таркибда совиқлар салмоғи паст. Наслчилик ишлари ҳамон оқсаяпти. Чўпон-қўйларнинг уй-жой, маданий-маиший шароитларини яхшилаш, тиббий, савдо, социал таъминот ишлари даражасини кўтариш чо-ралари етарли эмас. Биз агросаноат комплекси раҳбарла-рининг эътиборини бу голат долзарб масалаларни ишчан-лик билан ҳал этиш лозимлигига қаратамиз. Жумҳурият давлат планлаштириш, Қишлоқ хўжалиги давлат-коопера-тив қўмиталари, Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги, ўрмон хўжалиги бирлашмаси қўйчилик, айниқса, қоракўлчиликни ривожлантириш учун етарли маблағ, техника воситалари ажратилари, қоракўлчилик совхозларида со-циал-маданий ва маиший бинолар қурилишини жадаллаш-тиришлари керак.

Биз барча чўпонларга, мутахассисларга мурожаат қила-миз. Яёловларимизнинг фидойи заҳматнашлари, тадбир-кор мутахассислар, агросаноат комплексининг барча ходимлари, азиз дўстлар, ҳамкасблар, келинг, қўй-қўзи-ларни кўпайтирайлик. Ҳар бир ортда совиқлар салмо-ғини кўтариш асосий вазифаларимиздан бири бўлиб қол-син. Қоҳирини масъуми яқинлашиб қолди, бу масъулият-ли паллада ҳар биримиз алоҳида тадбиркорлик кўрсатай-лик. Урчитиб пунктларини барвақт соғал қўйайлик. Улар-ни асбоб-ускуналар билан етарли таъминлайлик. Ҳисоб-чиларни вақтида ўқитиб, иш жойларига аниқ бйиктиб қўйайлик. Шунга ҳаминиш ёдда сақлайликки, совиқларни

Жалик агрономи Ибодулло Ашуров (чапдан), меҳанизатор Шомурод Қулсоев, бўлим бошқарувчиси Ҳаби-билло Холмуродов ва ме-хан-ҳайдовчи Қудрат Сатто-ров ўзаро суҳбатлашмоқда. 2. Дориллаш пайти. И. ХУЖАЕВ олган суретлар. (ЎТАҒ).

Шошилич топшириқ берилди

СССР Президенти М. С. Горбачев 3 сентябрь куни Президентлик Кенгашининг Ўзволари, иттифоқ ҳукумати, РСФСР Министрлар Кенгаши, бир қанча марказий иқтисодий идоралар раҳбар-лари иштирокда ишчи кенга-ши ўтказди. Унда 30—31 август кунлари бўлиб ўтган Президентлик Кенгашининг мажлисида эришилган аҳд-номаларни амалга ошириш юзасидан биринчи навбатда амалга ошириладиган дол-зарб чоралар муносабатла-рида Бозор муносабатла-рига ўтишининг кенг миқёсли дастури узиб-кесил қабул қилинишини кутмай, бу иш-да дарҳол ҳаражат бошлаш керак, деб таъкидлади М. С. Горбачев.

Кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Л. А. Воронинга хўжалик ишларни яқунлаш, ҳосилини йилгитириб олиш, қишга тайёргарлик қўриш, айниқса Москва, Ленинград шаҳарларида ҳамда кескин вазирида вужудга келган йирик саноат марказларида озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилишни изга солиш билан боғлиқ масалаларни сира кечиктирмай ҳал этиш ишига бошчилик қилиш топширилди.

Регионлар билан марказ ўртасида шартномавий маж-буриятлар тузилиши ва улар-нинг бажарилиши учун бар-ча даражадаги мансабдор шахслар шахсан жавобгар эканлиги, келгуси йилда ўза-ро маҳсулот етказиб бе-ришни таъминлаш учун кор-хоналар ўртасида шартнома-лар тузиш юзасидан янада фаол иш олиб бориш зару-риги таъкидланди. Бу ишга

раҳбарлик қилиш СССР Ми-нистрлар Кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Ю. Д. Маслюковга топширилди.

Қонунчилик ва ҳуқуқ-тар-тиботни таъминлаш мақса-дида марказий ва маҳаллий ҳокимият органларининг ян-ги шартлидаги ўзаро ҳара-катларида вужудга келаятган масалаларни шошилич ра-вишда қуриб чиқиш мақсад-га мувофиқ деб топилди. Бу соҳадан ишларни муво-фиқлаштириш Президентлик Кенгашининг аъзоси А. Н. Яковлева юклатилди.

Ж. ЮСУПОВ

Мурожаат шу йил 29 август куни жумҳурият қоракўлчиларининг биринчи съезида қабул қилинган

Она-Ватан буйлаб

ТВЕРЬ. Маҳаллий шимша заводи ишчилари ва хизматчилари корхонани жамоа мулки қилиб сотиб олиб, уни «Тверис» фирмасига айлантирдилар. Бунинг учун жамоа ўзидagi нақд маблағдан ва банкдан олинган қарздан фойдаланди. Бу ерда қадри ўзгариб турувчи завод ички чеклари асосидagi меҳнат учун ҳақ тўлашнинг янги системаси жорий этилмоқда. Бу чеклар нархи ҳар ойда халқ корхонаси кенгаши томонидан қайта белгиланади.

лабки сузувчи лаборатория бунёд этилди. Бу ерда қўлаб ишлаб чиқарила бошлаган чоғроқ кемалар атроф муҳитдан намуна олиш ва уни шу ернинг ўзидagi тешириб қуриш учун мўлжалланган қурилмалар билан жиҳозланади.

ЛУЧЕГОРСК. (Приморье ўлкаси). Приморьенинг Тайга районларида яшовчи автоҳаваскорлар энди ўз машиналарини ремонт қилдириш учун қозлаб километр йўл босиб катта шаҳарларга боришлари учун ҳоҳат қолмади. Владивосток—Хабаровск автомобиль йўлининг шимол-юғ қисмида энгил автомобилларга техник хизмат кўрсатиш станцияси очилди. У йилга мингдан зиёд автомобилни тузатиш қўвватига эга.

ЗАПОРОЖЬЕ. Бу ерда очилган XI бунутитирок китоб армарканнинг вазифаси бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида китоб нашр қилиш ва тарқатиш истиқболларини белгилаб беришдан иборат. Ярмағача мамлакатимизда ва чет элларда адабиётлар тарқатиш билан шуғулланувчи қарийб 300 та китоб савдоси идораларининг, матдубот уюшмаларининг, кооперативларнинг вакиллари келиши.

ПЕТРОЗАВОДСК. «Аҳолига хизматлар» — «Петро-заводскбуммаш» бирлашмасининг жамоаси ишлаб чиқара бошлаган халқ истеъмоллари туркумлари ана шундай номланди. Бу туркумлар орасида сауна учун жиҳозлар, туристлар учун металл идишлар, сув ва тузалмалар солиш учун оқ тузалмадан ясалган идишлар бор.

КОСТРОМА. «Комсомольская правда» номли кемаасозлик корхонаси стапелларига Волга суви тозалитини аниқлайдиган даст-

АҚШда меҳнат шароити

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС мухбири Владимир Мостовец). Америка Қўшма Штатларининг жануби-шарқидagi яшовчи аҳоли бошқа америкаликларга нисбатан анча ёмон шароитда ишлайди ва кам ҳақ олади. Урта Атлантика ҳоҳли аҳолиси меҳнат қила-диган шароит эса мамлакатдаги бошқа ерларга нисбатан анча яхши.

га кўра, Миссисипи штати меҳнат шароити ва иш ҳақи нуқтан назардан икки йилдан бери сурункасига энг ёмон шат бўлиб қолмоқда. Массачусетс штати барча кўрсаткичлар бўйича энг яхши деб топилиди, лекин унинг янги Англия райони иккинчи ўринда турибди.

Атланта (Жоржия штатида жойлашган) жанубий меҳнат институтини тайёрлаган маълумотномадан Қўшма Штатларда иш шароитлари қандайлиги ҳусусида ҳулоса чиқариш мумкин. Институт бундай маълумотларни мунтазам равишда йўлбар, уларни АҚШ миллий байрами — меҳнат кунига ҳар йили эълон қилади.

Барча районлар орасида Урта Шарқ штатлари — Нью-Йорк, Пенсильвания, Нью-Жерси, Делавэр, Мэриленд ва пойтхат Колумбия округи иш ҳақи ҳамда меҳнат бозоридagi имкониятлари бўйича биринчи ўринда-дирлар.

Тадқиқот маълумотлари-

АҚШнинг жануби-шарқий штатларида мамлакатнинг бошқа районларига нисбатан меҳнат шароитлари жуда ёмон ва иш ҳақи ному-таносиб бўлиб, анча пастдир.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ПРАГА. (ТАСС мухбири Борис Бажанов). Дам олин куллари Прага яқинидаги Челоковца деган жойда Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Унда сузга чиққан Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Васил Могорита шундай деди: пленумдан мақсад Чехословакия Коммунистик партиясининг XVIII съездига тайёргарлик кўришни бошлаш, асосий ҳужжатларнинг лойиҳаларини кўриб чиқиш ва маъқуллаштириш.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг иккинчи комитетига айрим партия идоралари билан мулк масалалари суз ҳал этилаётганини сабабларини муҳокама қилиш топширилди. Партия бугунги кунгача жамиятта 6 миллиард 622 миллион 900 миң крона қийматта эга бўлган мулкнинг топшириши, Ушбу жараёни тизорқ охирига етказиш зарурлиги таъкидланди.

Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди. Партия раиси Ладислав Адамек эгалаб турган лавозимидан соғлиги уфайли озоқ эришларини илтимос қилди. Шу билан бирга у ўзининг бугун куч-қувватини депутатлик вазифини бажаришга қаратилишни айтди. Л. Адамекнинг илтимоси қондирилди.

Пленум XVIII съездага бўлган даврда партияга раҳбарлик қилишни В. Могоритага топширди.

СИНЬЦЗАНГА САФАР

ПЕКИН. (ТАСС мухбири Владимир Федорук). Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош котиби Цзян Цзэминнинг шимолий-ғарб мунтазам бўйлаб қилган сафарини ниҳоят эътибор билан кўриб чиқилди. У сафар чоғида ХХР Синьцзян-Уйғур Мухоли районида турли миллият халқларини, арийан ва маҳаллий маъмурларини жипслаштиришга қаратилган маълумотларни олди.

Пленум XVIII съездага бўлган даврда партияга раҳбарлик қилишни В. Могоритага топширди.

Пабло Неруда уйи—тарихий ёдгорлик

САНТЬЯГО. (ТАСС мухбири Валерий Задко). Чили ҳукумати декрет қабул қилди. Унга мувофиқ, Лотин Америкасининг энг катта шоирларидан бири Пабло Нерудага тегишли уйи «Тарихий ёдгорлик» деб эълон қилинди. Энди Сантьяго муни-ципалитети элимасига ана шу уйни сақлаш вазифаси топширилди.

Чили матбуоти ушбу декрет мамлакат ҳозирги фуқаролар ҳукуматининг Нобель мукофоти лауреати, чилилик удуғ инсонни тан олиш ва эъзозлашга қаратилган аниқ-равшан амалий тадбирлардан бири бўлганлигини таъкидлади.

ПАРЛАМЕНТДА ДЎСТЛИК ГУРУҲИ

МАНАГУА. (ТАСС). Никарагуа Миллий Ассамблеясида СССР Олий Совети билан Дўстлик парламент гуруҳи тузилди. Унга Никарагуа парламентига ўз вакиллари иборатан турли сиёсий партияларнинг ўн нафар депутати кирди. Миллий Ассамблея халқроқ ишлар комитетининг раиси Иван Сальвадор Мадрид чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа, сувет жамиятлари уюшмасининг бу ерда таширф буюр-гани делегацияси билан учрашувда шунини маълум қилди.

Дўстлик парламент гуруҳи СССР Олий Совети ҳамда СССР халқ депутатлари съезди фаолиятининг таъри-басини ўрганишни, икки мамлакат парламентларининг дўстлик ва ҳамкорлик му-носабатларини чуқурлашти-ришни, Совет ва Никарагуа халқлари ўртасидаги сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий алоқаларини ри-вожлантиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Дўст-лик гуруҳи Никарагуа ва Совет Иттифоқи турмушини ўрганиш мақсадида парла-мент делегацияларини ўзаро юбориб туришни ҳам кў-ра-да тутди.

Иқтисодиёт жабҳаси ЯНГИ УСУЛ

Ленин номли Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатида қурулурлар карнаисмон озгига сайқал беришнинг янги усули жорий этилиши аниқгина ишчилар ўрнини қис-қартитириш, меҳнат самарадорлиги ва иш сифатини сезиларли даражада ошириш ва натижада яна йилга 40 миң сўмгача маблағни те-жаб қилиш имконини берди.

Урганч районидagi Калинин номли колхозда қурилади ва ободончилик ишларига алоҳида эътибор берилмоқда. Уй-жой ва маданий-مائий биноларни тиклашда маҳаллий бинокорлик ашблардан кенг фойдаланилмоқда. Жа-моа ҳўжалигида ғишт тайёрлаш бўлимига шига туши-рилганлиги айни мундоа бўлди. Бу ерда кунига 60 миң дона хом маҳсулот тайёрланмоқда. Кўп ўтмай хумдон ҳам ишлайди. Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган ушбу су-ратда колхоз ғишт тайёрлаш бўлимидаги иш жараёни акс эттирилган.

Комбинатда доимо нима-дир тақомиллаштирилади. Техника ва технологиядаги янгиликларни диққат билан ўргатиб юриб, кўп нарсалар-ни ўзлари тайёрлайдилар. Масалан, ўтган йили Став-рополдан ўттириш сотиб олишди. Бунинг учун сарфланган 125 миң сўм пул алақачон ўзини оқлади. Ленин, албатта, асосийси шундаки, янгилик-нинг жорий этилиши юқори сифатли даража ромлари ва ашблар ишлаб чиқариш-нинг имконини ўширишига эри-шиш имконини берди.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ХАРАЖАТ ҚОПЛанаДИ

Беруний районидagi «Ленинизм» колхозини ўтган йили олган даромадининг еттиши миң сўмдан сал кўпроги ун-га боғлар ва полидар рента-беллитини ошириш учун етарли бўлди.

Зарафшон буйларига

Уч йил муқаддам бир гуруҳ дўстлар Чалакўрган қишлоғи-керак бўларди. Шунда ком-бинат техника кенгаши бу муаммо билан шуғулланиш-га қарор қилди. Ҳў кўчлари етмасдан Кивендаги ўта қат-тин қўтишмалар институти му-тахассисларига мурожаат қилишди ва биргаликда сай-қал беришнинг дисклар ҳам-да барабан ердамида бакча-риладиган янги усулини иш-лаб чиқишди.

— Йўқ бунга чидаб бўлмай-ди. Агар мен пенсия ёшига ет-сам, албатта ана шу жойларни ободонлаштирарман. Ҳеч бўл-ганда бир парча табиятни кўркам оромгоҳга айланти-рарман. Афсуски, ҳозирча...

— Ҳамма нарса ўзгарар экан, ука. Кечатгина тўлиб-то-шиб оқадиган Зарафшонни эн-ди таний олмайсиз, — деди у қўлидаги таъби билан олти юз қадам наридаги дарёни кўр-сатиб.

— Ҳеч нарса бўлгани йўқ. Отдай соппа-согман. Эрталаб ишдан бўшаш ҳақида раисга ариза билан кирмоқчиман.

— Бу ерларда нималар бўл-масди, — сузюда давом этди у. — Уруш пайтлари соҳилда ўсиб ётган ёввойи жийда ва паррандалар одамлар оқ қол-ганда асқотди. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, ёввойи ўрдак ва кирғовуллар бемалол қи-шлоғимизга учиб келиб, товуқ-ларга қўшилиб юришарди. Бу-тун қишлоқ аҳли ўтин-чўпни, шу кўридан оларди. Ҳозир бу ерда ўша манзарадан асар йўқ. Эисиз, табиат...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Бу ерларда нималар бўл-масди, — сузюда давом этди у. — Уруш пайтлари соҳилда ўсиб ётган ёввойи жийда ва паррандалар одамлар оқ қол-ганда асқотди. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, ёввойи ўрдак ва кирғовуллар бемалол қи-шлоғимизга учиб келиб, товуқ-ларга қўшилиб юришарди. Бу-тун қишлоқ аҳли ўтин-чўпни, шу кўридан оларди. Ҳозир бу ерда ўша манзарадан асар йўқ. Эисиз, табиат...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Ҳамма нарса ўзгарар экан, ука. Кечатгина тўлиб-то-шиб оқадиган Зарафшонни эн-ди таний олмайсиз, — деди у қўлидаги таъби билан олти юз қадам наридаги дарёни кўр-сатиб.

ҲОСИЛНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШГА ШАЙ

Сурхондарё «Хлопкопром» бирлашмаси пахта заводла-рининг маҳсулотига тушадиган шикоятлар жуда камай-ди. Маҳсулот сифатининг кўтарилиши натижада миллион сўмдан кўпроқ даромад олинди. Бунинг учун эса ўтган йилининг ўзидagi барча қуриш-тўзалаш ҳе-ларга таъмирланган, асосий ишлаб чиқариш ускуналарининг кўпи янгиланди. Бу йилги маъсум оралиғида ҳам ишлар давом эттирилди, корхоналар капитал ремонт-дан чиқарилиди. Йил боши-дан бери 280 тадан кўпроқ мукамил ускуналар, шу жумладан хом ашёни жуда яхши тозалайдиган машина-лар ўрнатилди.

— Ҳамма нарса ўзгарар экан, ука. Кечатгина тўлиб-то-шиб оқадиган Зарафшонни эн-ди таний олмайсиз, — деди у қўлидаги таъби билан олти юз қадам наридаги дарёни кўр-сатиб.

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Ҳамма нарса ўзгарар экан, ука. Кечатгина тўлиб-то-шиб оқадиган Зарафшонни эн-ди таний олмайсиз, — деди у қўлидаги таъби билан олти юз қадам наридаги дарёни кўр-сатиб.

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Ҳамма нарса ўзгарар экан, ука. Кечатгина тўлиб-то-шиб оқадиган Зарафшонни эн-ди таний олмайсиз, — деди у қўлидаги таъби билан олти юз қадам наридаги дарёни кўр-сатиб.

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

— Нимага, шингиз оғирлик қилаётми? Ундай бўлса би-ри-икки ой дам олинг. Ҳали пен-сиягача...

Д. ДАВУРОВ. Нарпай району.

(ЎзТАГ).

ТАФАККУР ҲАЗИНАСИ

ОТ ИЗИНИ ТОЙ БОСАР

Асия — ўзбек халқининг миллий санъат турларидан бири. Қадимдан катта халқ сайиллари, аънавий байрамлар, тўю тантаналарга ичкўзар аския ва ажабтовур ҳангомалар фойда келтирилган. Бу борада Фарғона водийсининг кулги усталари айниқса машҳурдирлар. Шу водий фарзанди Муҳиддин Дарвеш номи жаҳуриятимиз аския мулкисидан ахши таниш. У даврага чиқиб қайси пайковин бошламасин, ахли жамоа дарҳол жонланиб қолади, қадқақа кўтариларедан. «От изини той босари» деганлардек, кейинги вақтда кўнгини янгиларда Жалолдин ҳақ дадаси билан бирга аския айтишиб, маҳоратини ошириб бориюнда. Ота изидан бораётган бу истаёқд эгаси муҳмурят қизичкилар бешлашларда муваффақиятли қатнашиб келюнда.

СУРАТДА: Муҳиддин қизил ўгли Жалолдин билан мулкислар хузурда аския айтишяпти.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Фаолиятсиз тил кераксиз нарсага айланиб қолади. Шу жиҳатдан уни иш қўролига қиёсалат мумкин. Иш қўролини қатъа қўйиб қўриш, унга бўлган талаб-эҳтиёж ҳам, уни ишта солиш маънаси ва маҳорати ҳам шунча юқори кўтарилади. Лекин у халқнинг маънавий таърихлари, маданият-тарихий қадриятлари, феъл-атвори, урф-одатлари, табиати ва иқлимидини, қўлингчи, унинг яшаш ва фикрлаш тарзи, таровати ва нафосатини ўнда мужассам этган жонли ҳазинадир. Халқимизнинг ўтмиши, ҳозирги келажиги ҳам, орзу-умидлари, ўй-хавфлари ҳам ана шу сеҳрлар ва қудратли вужуд туйулғинига бор бўйи билан гавдаланади. Унинг биронта азоси (бирор нутқ услубининг султиги, фаолиятнинг чекланиши охири оқибатда маънавий маҳдудликка, мажруҳликка олиб келади. Биз буни ҳозир аниқ ҳис этиб турганимиз. Ленинча миллий сибатдан чекинмиш миллий тиллар таррақийида социалистик тенгсизлик изни қолдирди. Биз буни қайта қўриш туйулғинига ошқора айтиш имкониятига эга бўлдик. Ошқоралик шароитида, ҳурфикрлик тафтида бўлиб бўлган давлат тили мақоми эса ўзбек адабий тилининг барча алоқа соҳаларини, нутқ турларини уйғур равақ топтириш, дугат таркибини яна бир қўздан кечириб, саралаб, «еунутилган» ёки «сўргун қилинган» сўз ва ифодаларини истеъмолга киритиш, адабий нутқимизнинг амалий мезонларини қайта баҳолаш ҳаракатини бошла берди. Оммавий ахборот воситалари дугат қатламларро «яширишиб» ётган, тил «сандигида» қўздан бери қўзданган сўз ва ифодаларини истеъмолга киритиш, тил маромини қайта қўриш жараёнига фаол амалий тўш берди. Натигада қайта қўриш, поканиш, софланиш, тозарлиш, ошқоралик, ижарачи наби сўзлар янги ижтимоий-сиёсий маъно касб этди; «вилоят, ноҳия, муҳурят, қотиб, сарқотиб, қўнгит, қомфирка, тамойил, мақом, байналмиллат, мулоқот, музофот, туман, қудда, тегира» сингари маром мезонидан ташқарида бўлган; «қуду, тилла, муфти, жаноб» қойилдаги таъкирланган сўзларни қўллаш таомилга айланди. Хуллас, давлат тили мақомига мувофиқ сўз ва ифодаларни «қидириш», излаб топиш, янгидан ясаш ҳаракатига тўшиб қолдик. Тил сибатидида қайта қўриш шароити туйулғини юзага келтириб қўйдик. Истиқлолнинг оқибатини унинг амалий-услубий имкониятларини кенгайтиришга асло эид эмас.

Аммо матбуотдаги баҳс-мунозаралардан аён бўлишича, тилимиз қаддини ва қадриятини тиклаш борасидида изланишларга турлича муносабат билдирилмоқда. Мухими шундаки, тортишув асосан тил дугат мулкони тафтиш қилиш ва шу йўл билан сўз қўллаш маромларини янгилаш масалалари негизда олиб бориюнда. Шунинг ўзиде, адабий тил ижтимоий-сиёсий ва маромларини қайта қўришнинг умумий йўналишлари ва асосларини белгилаб олиш зарурлигини кўрсатмоқда. Турғунлик йиллари тил сибатиде эса берган ўпайишларнинг ҳаммаси ва мохиятини аниқ белгилаб олмаётгани, тилшуносликда эскириб қолганлар негизда қарор топган айрим қарашларга муносабатимизни қайта қўриб чиқиб туриш, бу муаммоларни назарий жиҳатдан ҳам, амалий жиҳатдан ҳам тўла ҳал этиш қийин. Ошқоралик шароитида миллий-лисоний сибат талабларига, давлат тили мақоми мантқиқига мувофиқ иш тутиш шунча тақозо этиди.

Қайта қўриш, ошқоралик маънавий соҳасини ҳам ўз ичига олади. Тил эса маънавий маданиятнинг таркибий қисми сибатиде қайта қўришнинг фаол иштирокчиси. Турмушдаги, тафаккурдаги ўсиш-ўзгаришлар тил туйулғини ўз ичига эга бўлади. Тил фикрлаш воситасигина эмас, фикрлаш жараёнининг узвий қисми ҳамдир.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитетининг XVII пленумида И. А. Каримов «Тил — миллиятнинг қалб тори ва унинг ахлоқига қараб ҳар қандай халқ ўзини қандай ҳис этаётганини бехато аниқлаш мумкин...» Она тилини билмасан, уни ҳурмат қилмасан маънавий жиҳатдан қўла-қонли шахсини ўзи ҳам бўлмайди. Бундан миллият ривожланмайди. Унинг келажиги йўқ» деб таъкидлади. Демак, тил масаласи лисоний муаммогина эмас. Тил сибатини иқтисодий сибатга нисбатан иккиламчи бўла олмайдди. Унинг маъна, аввало, кишиларнинг ижтимоий мақоми билан, фикрлаш тарзи, маданиялик даражаси билан боғлиқ. Алоҳида

ижтимоий-сиёсий сўз ва атамаларнинг қўлланиши жиҳатидангина эмас, композицион андозалари, жанрий аломатлари, стилистик қўрилиши жиҳатдан ҳам айнав ўзгариш хусусиятларга эга. Газета материалларини осонгина айнан таржима қилиш мумкинлиги ҳам шундан далоят беради. Бунда, албатта, асосий ахборот манбаи ҳисобланган рус журналистикасининг ҳамда ахборотнинг ўзбек тилига дарҳол таржима этилишининг ҳам таъсири бор. Аммо бунинг ташвишлантувчи томони мавжуд. Бу адабий тилининг бўзилиши, байриотий сўз формалари, синтактик қурулмаларнинг юзага келишида қўрилади. Матбуот тилида «экинлар экиди», «эгаларга сувлар таралди», «техникалар тайёргарини лайнеккага шайлар», «қолхорларнинг ўнта бригадалари планларини бажардилар» тарзидаги ўзбек тили табиатига эид қўлланишнинг оддий ҳолга айланди. «Меҳнат вахтасини қидириш», меҳнат календариде янги саҳифа очиб, «бригада планининг маррасари сийлашида кескин қўриш олиқиб бориш», «қайноқ соҳаларда олиқиб бориш» меҳнат қилиш йўлида гайрат ўтичи ёқиш, жалол қўриш» каби бандларроқ сўз ифодалар қўлайиб кетди. «Тоглар қадар қолқандан тизаси бўкилмайдиган ал қоматли сорбонларнинг, дала даргалари, пўлат от завандозларнинг чегаралари ўнта, марран зафт этиб, доволандан ошшини ва галаба рапортига эмзо чекишида» қайратланмайдиган бўлиб қолдик. Министр, академик ҳам, оддий қолхоқи, ишчи, ўй бекас ҳам бир андозада, бир хил оқангда гапирюнда, ёзадиган бўлиб қолди. Оқибатда газета тили дабдала, бандларроқ оқанг, «ялтироқ» услубий қиёфа касб этди.

Хар қандай мафкура ўз сиёсий атамаларини, ўз «тил майдонини» яратади, мавжуд сўз ва ифодалар мазмунига маълум ўзгаришлар ҳам киритади. Бу, ўз навбатида, омма онгини шакллантиришда муҳим ўрин тутди. Матбуот тилида ўз бераётган ўзгаришларни ҳам шу сингари тил дугатини стилистик жиҳатдан қайта бўлиш, сўз ва ифодаларни нутқ амалларига қайта «ихтисослаш» жараёни, деб баҳолаш мумкин.

Матбуот тилида учраган ҳар бир янгиликни аънавий маром ёки ақсина, баъдий услуб «қаричи» билан ўлчап тил соҳасиде барча изланишларга, тилдан янгилик фойдаланиб, унинг янги имкониятларини намоён этиш йўлидаги хайри ҳаракатга раҳна солиши мумкин. Бунинг устига ҳақиқий маром тилшунослик фани томонидан қайда этилишидан олдин нутқ амаллари қарор топади, ў бевосита нутқий фаолиятнинг ўзида юзага чиқади. Адабий тил маромларини тўғри ва белгилашда ана шу табиий жараёндан илгариллаб кетиш — олдиндан «тайёр» тавсиялар бериш «экинловлаш» хавфини солади. Матбуот ходимлари, журналистларнинг, экинлар ва адибларнинг она тили истиқбол йўлида муҳим ташаббусларидан қўрилларини совутиш қўйди.

Матбуот адабий тил мароми учун, нутқ маданияти учун ўзига хос «сиёс майдон» журналистлар эса бу «қалтиш» лексини масъулиятли янгиликни имтиҳондан ўтказиб юқувар қўриларди. Шу бонс ҳам журналистларнинг сўз қўллашда изланишларини ўзбашмачликда, мантқиқсизликда, бегофиқликда айблаш ниссофдан эмас.

Шундай экан тили зўрлик ишлатишнинг, мақом ниқобидеги таъкирлаш, ман эътишининг ҳар қандай қўришидан тийилиб туриш зарур. Бу тил дугатининг янги лисоний сибатга, давлат тили мақомига мувофиқ қайта ташкил этишга хизмат этиди.

И. ТОШАЛИЕВ, Тошкент давлат дорилфунуни услубий кафедраси мудири.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ШАРШАРАДАН ТУШИШ ЙУЛИ

Соқчи Ниагара-Фолс шаҳарчаси (Нью-Йорк штати) янгидаги йўлда шубҳали оқ машинасини тўхтатди. Йўловчилардан бири... ўтган йили сентябрда Ниагара шалоласини Канада томонидеги қисман икки ўрник бочкада паства тушган П. Дебернарди экан. Автомобиль қузюнда оқдотдигича бўлмаган қўрилма — улкан шар турарди. У тартиб-интизомнинг ҳушёр болонлари эътиборини жалб этди. Сўрос пайтади диаметри 3 метр келадиган металл шар эиди шалоланинг Америка томонидеги қисман тушмига мўлжалланган маълум бўлди. Шалоба бўсғасидеги ўткир қоялар ва юксак баландлик (53 метр) ундан тушувчилар ўртисиде ваҳиме кўзгайдди. Шу бонс қурилганин мустаҳкам қилиб ясаш учун деярли 2 млн доллар кетди. Маълумки, Канада ва АҚШда Ниагара шалоласидан тушиш таққиланган. Саргузаштлар ишқибоз миршобларини ўзи ясаган қурилма мустаҳкамлигига ишонтирмоқчи бўлди, аммо кейингилар бунга ишонмадилар.

АВТОМОБИЛЬ ҲҒРИЛАРИ

Ҳиндистон пойтахтида жойлашган «Марути» автомобиль йиғиш компанияси ҳудудиде ҳар йили 200 дан ортиқ ана шу номдаги кичик литражли автомобиль йўқ бўлади. Фирма рўхбариятининг ҳисоблашича, бу завод худдилари ва соқчиларининг қўли бор, улар ўзаро мустаҳкам алоқа қилса, ўғриланин рўй бериш мушкул. Умарилган машиналарнинг кўпчилиги Деҳли ва унинг теварак-атрофлариде сотилади. Устига устак улар пойтахт полиция ҳисобчасиде қийинчиликсиз рўйхатдан ўтказилмоқда. Негаки, машиналар барча зарур ҳужжатлари билан ўғриланмоқда.

ТИББИЕТ ЯШАРТИРАДИ

Тери қарнишининг биринчи нишончаси ҳаммаси мағлуб этилганга ўхшайди. Кубалик этилаҳассис Карлос Минарес Као тақлиф этган «БД-821» доридермон тери қопламаси фаолигини кучайтириб, унга нафислик ва ихчамлик бахш этади. У сунъий кимёвий моддалардан фойдаланмаган ҳолда олинмади ва салбий таъсир қўзғаймади. Ҳатто пайдо бўлган ажинларни тезда йўқ қилади.

Мевалар эвазига

Сирдарё вилояти соғлиқни сақлаш бўлими «Актобренген» заводиде беморларни флюорография текширувдан ўтказиш учун мўлжалланган олти қурилма келтирилди. Ховос районидеги Миңурин номли совхоз шу қурилмалар эвазига бир қорхонга 80 тонна олма юборди.

Вилоят ҳўжалиқчиларга ёрдам сўраб мурожаат қилган вилоят соғлиқни сақлаш бўлимининг ташаббуси туйулғини шундай «операциялар» ўтказиш мумкин бўлди. Улар эса, ўз навбатида маълумотнинг бир қисмини бевосита тиббий

СПОРТ АХБОРОТИ

ПЕШҚАДАМ ЎЗГАРДИ

Ўтган душанба куни мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида иштирок этаётган футбол командалари навбатдаги учрашуларни ўтказдилар. Шуниси эътиборга лойиқки, бу турдан сўнг пешқадам ўзгарди. «Старопола» маҳаллий «Динамо»ларини 3:2 ҳисобида мағлубиятга уратган Запорожьеининг «Металлург» команди си 38 очко жамгарган ҳолда ўйналар жалдвалинин юқори порогасига кўтарилди. Бу «Металлург» футболчиларининг биринчилигидеги ўн бешинчи галабаси бўлди. Запорожьеликлар олди лигасида даввоғар эканликларини амалда ишоблаб келаяптилар. Бу аҳил коллектив футболчилари биринчи лига иштирокчилари орасиде энг кам — уч маротаба мағлубиятга учрашган, холос. Санқиз матчида дуранг натижага эришганлар. Рақиблар дарвозасига 42 та тўп йўллаб, ўз дарвозаларидан 17 та тўп ўтказиб юборишган.

Ўтган турда ҳаммаси бўлиб олти матч бўлиб ўтди. Дарвозаларга 15 та тўп киритилди. Шулардан 10 таси майдон эгалари, 5 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Шу кунга қадар ўйналар жалдвалини карбоншолик қилиб келган Владикавказнинг «Спартак» команди сафарда бир очко йўқотиб, пешқадамлик мавқеини бой берди. Владикавказлик футболчилар Воронежда маҳаллий «Факел» команди билан

Уйналар жадалви

Команда	У	Т	О
«Металлург»	26	42-27	38
«Спартак»	26	42-21	37
«Пахтакор»	25	44-28	34
«Локомотив» М.	25	40-31	32
«Динамо» Ст.	26	34-25	31
«Шинник»	26	37-27	31
«Нистру»	26	38-31	26
«Динамо» Сз.	24	26-21	25
«Факел»	26	29-34	24
«Нефчи»	25	34-24	24
«Локомотив» Н	26	25-34	24
«Геолог»	26	24-23	23
«Таврия»	26	21-24	23
«Ростсельмаш»	26	25-29	22
«Зенит»	26	28-29	22
«Қайрат»	26	27-33	22
«Котайк»	26	24-20	22
«Тирас»	26	20-35	22
«Кубань»	25	14-31	17
«Кубасс»	24	36-32	13

БАҲС ҚИЗҒИН

Нью-Йоркда Америка Қўшма Штатларининг оқиқ биринчилиги (теннис бўйича) давом этмоқда. Унда қатнашаётган тўбисликлик Лейла Мехси чорак финалга чиқди. Бу муҳор теннисчи туртинчи даврада италиялик Лида Феррандонни энди — 7:6, 6:1. Мехси чорак финалда аргентиналик Габриэль Сабатини билан учрашади.

БИЛПҒР СОВРИН УЧҒН

Тўпли хоккей бўйича мамлакат кубоги учун навбатдаги учрашулар ўтказилди. Энг йирик ҳисоб Архангелскда қайд этилди. Бу ерда Олмаота динамовчиларини қабул қилган маҳаллий «Водник» команди 9:3 ҳисобида голиб чиқди. Свердловскининг АСК коллективи ҳам ўз мулкисларини ҳушуд этди. Армиячилар Кемеровнинг «Кубасс» коман-

дасини 7:1 ҳисобида енгдилар. Бошқа учрашулар қуйидаги натижаларни берди: «Зорний» (Красногорск) — «Строитель» (Сиктарев) — 3:4; «Север» (Северовишск) — «Локомотив» (Иркутск) — 5:3.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЕҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА» БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

Телефонлар: Мухаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қўрилиш бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.